

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 25. januára 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Letecká doprava – Nariadenie (ES) č. 261/2004 – Článok 5 ods. 1 – Článok 7 ods. 1 – Náhrada cestujúcim v leteckej doprave v prípade veľkého meškania letu – Strata času – Náhradný let rezervovaný samotným cestujúcim – Cestujúci, ktorý prišiel do konečného cieľového miesta s meškaním menej ako tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času priletu – Neexistencia náhrady škody“

Vo veci C-54/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) z 10. januára 2023 a doručený Súdnemu dvoru 3. februára 2023, ktorý súvisí s konaním:

WY

proti

Laudamotion GmbH,

Ryanair DAC,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory K. Jürimäe, predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu tretej komory, sudcovia N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec (spravodajca),

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky predložené:

- Laudamotion GmbH, v zastúpení: W. Nassall, Rechtsanwalt,
- Európska komisia, v zastúpení: G. Braun, G. von Rintelen, G. Wilms a N. Yerrell, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 3 a 5 až 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (Ú. v. EÚ L 46, 2004, s. 1; Mim. vyd. 07/008, s. 10).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi WY, cestujúcim v leteckej doprave, a spoločnosťami Laudamotion GmbH a Ryanair DAC vo veci odmietnutia týchto dvoch leteckých dopravcov poskytnúť náhradu tomuto cestujúcemu z dôvodu meškania pri prilete letu, na ktorý mal potvrdenú rezerváciu.

Právny rámec

- 3 Podľa odôvodnenia 2 nariadenia č. 261/2004:
„Odmietnutie nástupu do lietadla a zrušenie alebo veľké meškание letov spôsobuje cestujúcim vážne problémy a nepohodlie[.]“
- 4 Článok 3 tohto nariadenia, nazvaný „Pôsobnosť“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:
„1. Toto nariadenie sa uplatňuje:
a) pri cestujúcich [na cestujúcich – *neoficiálny preklad*] odlietajúcich z letiska umiestneného na území členského štátu, ktorý podlieha ustanoveniam zmluvy;
...
2. Odsek 1 sa uplatňuje za podmienky [pod podmienkou – *neoficiálny preklad*], že cestujúci:
a) majú potvrdenú rezerváciu na príslušný let a s výnimkou prípadu zrušenia uvedeného v článku 5, sa dostavili na odbavenie[:]
– ako je určené a v čase, ktorý vopred písomne (vrátane elektronických prostriedkov) stanovil letecký dopravca, cestovná kancelária alebo splnomocnený cestovný agent,
alebo ak nie je stanovený žiadny čas,
– najneskôr 45 minút pred uverejneným časom odletu;...
...“

- 5 Článok 5 uvedeného nariadenia s názvom „Zrušenie“ v odseku 1 stanovuje:
- „V prípade zrušenia letu príslušným cestujúcim [V prípade zrušenia letu – *neoficiálny preklad*]:
- a) prevádzkujúci letecký dopravca ponúkne pomoc v súlade s článkom 8; a
 - ...
 - c) príslušní cestujúci majú právo na náhradu od prevádzkujúceho leteckého dopravcu v súlade s článkom 7, pokiaľ:
 - ...
 - iii) neboli informovaní o zrušení [letu] do siedmich dní pred plánovaným časom odletu a nebolo im ponúknuté presmerovanie, ktoré im umožní odletieť maximálne hodinu pred plánovaným časom odletu a dosiahnuť konečné cieľové miesto maximálne dve hodiny po plánovanom čase priletu.“
- 6 Článok 6 ods. 1 toho istého nariadenia s názvom „Meškanie“ znie:
- „Keď prevádzkujúci letecký dopravca odôvodnene očakáva, že let bude mať meškanie voči plánovanému času odletu:
- a) dve hodiny alebo viac v prípade letov do vzdialenosti 1 500 km alebo menej; alebo
 - b) tri hodiny alebo viac v prípade všetkých letov v rámci spoločenstva nad 1 500 km a všetkých ostatných letov od 1 500 km do 3 500 km; alebo
 - c) štyri hodiny alebo viac v prípade letov, ktoré nespádajú pod písmená a) alebo b),
prevádzkujúci letecký dopravca cestujúcim ponúkne:
 - i) pomoc bližšie určenú v článku 9 ods. 1 písm. a) a článku 9 ods. 2; a
 - ii) keď sa odôvodnene očakáva, že čas odletu bude aspoň deň po pôvodne oznámenom čase odletu, pomoc podľa článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 9 ods. 1 písm. c); a
 - iii) keď je meškanie aspoň päť hodín, pomoc podľa článku 8 ods. 1 písm. a).“
- 7 Článok 7 nariadenia č. 261/2004, nazvaný „Právo na náhradu“, v odseku 1 stanovuje:
- „Keď sa uvádza odkaz na tento článok, cestujúci dostanú náhradu v nasledovnej výške:
- a) 250 [eur] v prípade všetkých letov na vzdialenosť 1 500 km alebo menej;
 - ...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 8 WY si rezervoval spätočný let so spoločnosťou Ryanair z Düsseldorfu (Nemecko) do Palmy de Mallorca (Španielsko), ktorý bol plánovaný na 31. októbra 2019. Keďže Laudamotion, ktorá bola prevádzkujúcim leteckým dopravcom, informovala WY, že odlet letu tam (ďalej len „pôvodný let“) má meškanie šesť hodín, tento cestujúci si sám rezervoval náhradný let na účely uskutočnenia pracovného stretnutia, ktoré sa malo uskutočniť v Palme de Mallorca. Vďaka

tomuto náhradnému letu prišiel do cieľového miesta s meškaním menej ako tri hodiny v porovnaní s plánovaným časom priletu pôvodného letu. Uvedený cestujúci, ktorý tvrdí, že sa v čase odbavenia dostavil na pôvodný let, požadoval najmä od spoločnosti Laudamotion náhradu vo výške 250 eur podľa článku 5 ods. 1 písm. c) a článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004. Takisto požiadal Ryanair o informácie o výške nepoužitých daní a uhradenie príslušnej sumy.

- 9 Žaloba WY proti Laudamotion bola zamietnutá tak v prvostupňovom konaní, ako aj v odvolacom konaní. Odvolací súd sa domnieval, že hoci pôvodný let prišiel s viac ako trojhodinovým meškaním, Laudamotion nebola povinná zaplatiť požadovanú náhradu, keďže WY nenastúpil na tento let a do konečného cieľového miesta prišiel s meškaním menej ako tri hodiny. V tejto súvislosti je irelevantné, že náhradný let si rezervoval samotný cestujúci. WY teda nebolo spôsobené žiadne nepohodlie z dôvodu, že nenastúpil na pôvodný let. Naopak, na základe nemeckého občianskeho práva má právo na náhradu za náhradný let, ktorý si sám rezervoval.
- 10 WY podal opravný prostriedok „Revision“ na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd sa domnieva, že rozhodnutie o tomto opravnom prostriedku závisí od výkladu článku 3 ods. 2 písm. a), článku 5 ods. 1 písm. c) a článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004.
- 11 Vnútroštátny súd uvádza, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že náhrada uvedená v týchto dvoch posledných uvedených ustanoveniach sa vzťahuje na cestujúceho v leteckej doprave, ktorý utrpel pri prilete do svojho konečného cieľového miesta trojhodinovú alebo dlhšiu časovú stratu. V dôsledku toho by sa táto náhrada nemala vyplatiť cestujúcemu, ktorého let môže mať veľké meškanie a ktorý si z tohto dôvodu sám rezervuje náhradný let, ktorý mu umožní prísť do konečného cieľového miesta s meškaním menej ako tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času priletu prvého letu.
- 12 Z uznesenia z 24. októbra 2019, easyJet Airline (C-756/18, EU:C:2019:902, bod 33 a nasl.), možno vyvodíť, že právo na náhradu za veľké meškanie letu sa v zásade priznáva len cestujúcim, ktorí boli prepravení predmetným letom a ktorí skutočne prileteli do svojho konečného cieľového miesta s meškaním najmenej tri hodiny. Skutočnosť, že letecký dopravca, ako v prejednávanej veci, si nesplnil svoju povinnosť ponúknuť náhradný let, ktorý by cestujúcim umožnil vyhnúť sa oznámenému meškaniu pôvodného letu, je v tejto súvislosti irelevantná.
- 13 Vnútroštátny súd uvádza, že je pravda, že z rozsudku z 11. júna 2020, Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19, EU:C:2020:460, bod 61), vyplýva, že v prípade veľkého meškania alebo zrušenia letu je letecký dopravca najmä povinný ponúknuť cestujúcemu prípadné priame alebo nepriame presmerovania na let prevádzkovaný ním samotným alebo iným leteckým dopravcom, ktorý by priletel s menším meškaním než nasledujúci let dotknutého leteckého dopravcu, s výnimkou toho, pokiaľ by vykonanie takéhoto presmerovania predstavovalo pre tohto dopravcu neprimeranú stratu vzhľadom na kapacity jeho podniku v rozhodnom čase. Nesplnenie tejto povinnosti však nemôže samo osebe zakladať právo na náhradu v zmysle článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004. Toto ustanovenie totiž neumožňuje získať náhradu za každý druh nepohodlia, ale len v prípade časovej straty v trvaní najmenej troch hodín. Nepohodlie spôsobené cestujúcemu dotknutému vo veci samej teda nepredstavuje vážne nepohodlie v zmysle tohto nariadenia, ako to vyplýva z rozsudku z 30. apríla 2020, Air Nostrum (C-191/19, EU:C:2020:339, bod 32).

- 14 Tento súd sa však domnieva, že situáciu možno posudzovať inak vzhľadom na článok 5 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 261/2004, ktorý v prípade zrušenia letu stanovuje náhradu cestujúcim, ak im nebolo ponúknuté presmerovanie letu s časovou stratou kratšou ako tri hodiny. Ak totiž ešte pred okamihom, keď sa cestujúci musí najneskôr dostaviť na odbavenie, existujú dostatočné indície na vyvodenie záveru, že prilet letu do konečného cieľového miesta bude mať meškanie minimálne tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času, od tohto cestujúceho nemožno na účely náhrady požadovať, aby sa včas dostavil na odbavenie alebo aby skutočne cestoval. Okrem toho čas priletu uvedeného cestujúceho do konečného cieľového miesta je na tento účel rovnako bezvýznamný.
- 15 Za týchto okolností Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Je právo na náhradu z dôvodu meškania letu v trvaní aspoň tri hodiny podľa článkov 5 až 7 nariadenia [č. 261/2004] vo všeobecnosti vylúčené, ak cestujúci v prípade hroziaceho veľkého meškania využije náhradný let, ktorý si sám rezervoval a tým dosiahne cieľové miesto s meškaním v trvaní menej ako tri hodiny, alebo prichádza právo na náhradu v tejto situácii do úvahy aspoň vtedy, ak už pred časom, kedy sa cestujúci musí dostaviť na odbavenie, existoval dostatok overených indícií nasvedčujúcich tomu, že v cieľovom mieste dôjde k meškaniu v trvaní aspoň tri hodiny?
2. V [tomto poslednom uvedenom prípade] je podmienkou práva na náhradu z dôvodu meškania letu v trvaní aspoň troch hodín podľa článkov 5 až 7 [tohto] nariadenia v uvedenej situácii to, aby sa cestujúci podľa článku 3 ods. 2 písm. a) [uvedeného] nariadenia včas dostavil na odbavenie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 16 Na úvod treba uviesť, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta na výklad článkov 5 až 7 nariadenia č. 261/2004. Hoci je v tejto súvislosti pravda, že spor vo veci samej vyplýva z meškania lietadla pri odlete, jeho predmetom sú dôsledky, ktoré toto meškanie mohlo spôsobiť pri prilete. Žalobca vo veci samej sa totiž domáha náhrady z dôvodu pravdepodobného meškania predmetného letu pri prilete do konečného cieľového miesta, ktoré by mu zabránilo v tom, aby sa včas dostavil na pracovné stretnutie, ktoré sa malo uskutočniť v Palme de Mallorca. Článok 6 tohto nariadenia sa však týka výlučne meškania letu vo vzťahu k pôvodne plánovanému času odletu. Z toho vyplýva, že paušálna náhrada, na ktorú má cestujúci nárok podľa článku 7 uvedeného nariadenia v prípade, že jeho let v konečnom cieľovom mieste vykazuje meškanie tri hodiny alebo viac v porovnaní s plánovaným časom priletu, nie je podmienená dodržaním podmienok stanovených v uvedenom článku 6 (rozsudok z 26. februára 2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, body 36 a 37).
- 17 Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobca vo veci samej sa môže na základe nemeckého práva domáhať náhrady nákladov na náhradnú dopravu, ktorú si sám rezervoval, takže táto otázka sa týka len práva uvedeného žalobcu vo veci samej na priznanie paušálnej náhrady podľa článku 5 ods. 1 a článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004 za veľké meškanie letu.

- 18 Za týchto podmienok treba konštatovať, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 5 ods. 1 a článok 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004 majú vykladať v tom zmysle, že právo na náhradu v zmysle týchto ustanovení môže mať cestujúci v leteckej doprave, ktorý z dôvodu rizika veľkého meškania pri prilete do konečného cieľového miesta letu, na ktorý má potvrdenú rezerváciu alebo z dôvodu dostatočných indícií o takomto meškaní, si sám rezervoval náhradný let a do konečného cieľového miesta doletel s meškaním kratším ako tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času priletu prvého letu.
- 19 Ako vyplýva z ustálenej judikatúry, články 5 a 7 nariadenia č. 261/2004 v spojení so zásadou rovnosti zaobchádzania sa majú vykladať v tom zmysle, že na jednej strane na účely uplatnenia práva na náhradu, stanoveného v článku 7 ods. 1 uvedeného nariadenia, sa cestujúci, ktorých let má meškание, môžu považovať za cestujúcich, ktorých let bol zrušený, a na druhej strane sa títo cestujúci môžu dovoliavať tohto práva na náhradu, ak im bola z dôvodu letu, ktorý má meškание, spôsobená trojhodinová alebo dlhšia časová strata, t. j. že dorazia do ich konečného cieľového miesta tri hodiny alebo viac po čase priletu, ktorý pôvodne plánoval letecký dopravca [pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. novembra 2009, Sturgeon a i., C-402/07 a C-432/07, EU:C:2009:716, body 60, 61 a 69, ako aj zo 7. júla 2022, SATA International – Azores Airlines (Výpadok systému dodávky paliva), C-308/21, EU:C:2022:533, bod 19 a citovanú judikatúru].
- 20 Cestujúci takto meškajúcich letov totiž podobne ako cestujúci, ktorých pôvodný let bol zrušený, utrpeli nezvratnú časovú stratu a v dôsledku toho podobné nepohodlie. Toto nepohodlie sa však prejavuje, pokiaľ ide o meškajúce lety, pri prilete do konečného cieľového miesta, takže meškание sa musí na účely náhrady stanovenej v článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004 posúdiť vo vzťahu k plánovanému času priletu do tohto cieľového miesta (rozsudok z 26. februára 2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, body 32 a 33).
- 21 Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá viedla Súdny dvor k tomu, aby veľké meškание letu pri prilete posúdil ako zrušenie letu, je to, že cestujúcim, ktorých let mal veľké meškание, podobne ako cestujúcim, ktorých let bol zrušený, bola spôsobená ujma v podobe nezvratnej straty času v trvaní troch hodín alebo viac, ktorú možno napraviť len prostredníctvom náhrady (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. novembra 2009, Sturgeon a i., C-402/07 a C-432/07, EU:C:2009:716, body 52, 53 a 61; z 23. októbra 2012, Nelson a i., C-581/10 a C- 629/10, EU:C:2012:657, bod 54, ako aj z 12. marca 2020, Finnair, C-832/18, EU:C:2020:204, bod 23). V prípade zrušenia letu alebo veľkého meškania letu pri prilete do jeho konečného cieľového miesta je právo na náhradu, ktoré je upravené v článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004, neoddeliteľne spojené s existenciou tejto straty času v trvaní troch hodín alebo viac.
- 22 Z toho vyplýva, že cestujúcemu v leteckej doprave, ktorý nevyužil let, na ktorý mal potvrdenú rezerváciu a ktorý na základe náhradného letu, ktorý si sám rezervoval, prišiel do konečného cieľového miesta s menším ako trojhodinovým meškaním oproti času priletu, ktorý pôvodne stanovil letecký dopravca, nevznikla takáto strata času, a teda nemôže mať uvedené právo na náhradu.
- 23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s odôvodnením 2 je cieľom nariadenia č. 261/2004 napraviť „vážne ťažkosti a nepohodlie“, ktorým čelia cestujúci pri leteckej doprave. Hoci okolnosť, že cestujúci v leteckej doprave našiel náhradný let, môže dotknutému cestujúcemu spôsobiť nepohodlie, takéto nepohodlie nemožno považovať za „vážne“ v zmysle tohto nariadenia, keďže tento cestujúci dorazil do svojho konečného cieľového miesta s meškaním menej ako tri hodiny

v porovnaní s pôvodne plánovaným časom priletu (pozri analogicky rozsudky z 30. apríla 2020, Air Nostrum, C-191/19, EU:C:2020:339, body 30 až 33, ako aj z 22. apríla 2021, Austrian Airlines, C-826/19, EU:C:2021:318, body 42 a 43).

- 24 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 5 ods. 1 a článok 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004 sa majú vykladať v tom zmysle, že právo na náhradu v zmysle týchto ustanovení nemôže mať cestujúci v leteckej doprave, ktorý z dôvodu rizika veľkého meškania pri prilete do konečného cieľového miesta letu, na ktorý má potvrdenú rezerváciu alebo z dôvodu dostatočných indícií o takomto meškaní, si sám rezervoval náhradný let a do cieľového miesta doletel s meškaním kratším ako tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času priletu prvého letu.

O druhej otázke

- 25 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné preskúmať druhú otázku. Keďže meškание letu pri prilete do konečného cieľového miesta je kratšie ako tri hodiny v porovnaní s pôvodne plánovaným časom priletu, cestujúcim tohto letu nemôže byť priznaná náhrada stanovená v článku 7 ods. 1 nariadenia č. 261/2004. V tomto prípade je teda irelevantné, či sa títo cestujúci dostavili na odbavenie včas, alebo nie, ako to vyžaduje článok 3 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia.

O trovách

- 26 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 5 ods. 1 písm. a) a článok 7 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

právo na náhradu v zmysle týchto ustanovení nemôže mať cestujúci v leteckej doprave, ktorý z dôvodu rizika veľkého meškania pri prilete do konečného cieľového miesta letu, na ktorý má potvrdenú rezerváciu alebo z dôvodu dostatočných indícií o takomto meškaní, si sám rezervoval náhradný let a do cieľového miesta doletel s meškaním kratším ako tri hodiny oproti pôvodne plánovanému času priletu prvého letu.

Podpisy